

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 187/2010-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. júna 2010 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészároša prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. Ing. D. Ď., Česká republika, a M. T., B., zastúpených advokátom JUDr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 102/03 (predtým sp. zn. Cb 178/97) a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 102/03 porušil základné právo JUDr. Ing. D. Ď. a M. T., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. JUDr. Ing. D. Ď. a M. T. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každému v sume po 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Senica p o v i n n ý zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. JUDr. Ing. D. Ď. a M. T. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 470,18 € (slovom štyristosedemdesiat eur a osemnásť centov) ktoré j e Okresný súd Senica p o v i n n ý vyplatíť na účet ich advokátky JUDr. J. H., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 187/2010-24 z 22. apríla 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. Ing. D. Ď. a M. T. (ďalej len „sťažovatelia“), v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Senica (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 102/03 (predtým sp. zn. Cb 178/97).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 102/03, ktoré sa začalo návrhom podaným 10. októbra 1997, sa sťažovatelia domáhajú určenia neplatnosti kúpnej zmluvy proti odporcom.

Sťažovatelia poukazujú na to, že od podania návrhu na začatie konania ubehlo viac ako 12 rokov, no napriek viacerým sťažnostiam na bezdôvodné prieťahy podané predsedovi okresného súdu vec doteraz nie je právoplatne skončená.

Sťažovatelia okrem podrobného chronologického popisu priebehu konania v sťažnosti ďalej uviedli:

„... predmetom žaloby je bežná určovací žaloba a teda sa nejedná o spor právne zložitý, súd nemal dôvod vo veci rozhodovať viac ako 12 rokov bez toho, aby spor nebol právoplatne ukončený. Daný postup súdu sa nedá klasifikovať iným spôsobom, ako bezdôvodné prietahy v súdnom konaní, zapríčinené hlavne súdom prvého stupňa...

Poukazujeme na to, že jednoduchosť a nenáročnosť celého sporu je v tom, že žalovaný nikdy, podotýkame nikdy sa nestal vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, nikdy nebol zapísaný ako vlastník na LV...

Nakoľko prvoradou povinnosťou súdu a sudcu je organizovanie procesného postupu v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil ten stav, kvôli ktorému sa osoba obrátila na súd so žiadosťou o rozhodnutie (IV. ÚS 7/02-35, III. ÚS 282/06-22), je možné vyššie uvedené konanie porušovateľa charakterizovať ako konanie s prietahmi.

Sťažovatelia majú za to, že predmetné občianskoprávne konanie vzhľadom na jeho predmet, skutkovú a právnu podstatu nemožno hodnotiť ako vec zložitú, lebo v danom prípade ide o bežnú určovací žalobu. Poukazujeme na to, že súd mal a má podporne k dispozícii množstvo publikovaných rozhodnutí NS SR a stanovísk NS SR, ktorými boli podobné právne problémy riešené. Súd ich doposiaľ nevyužil a neakceptoval ani právny názor v zmysle § 226 O. s. p. vyslovený v rozhodnutiach NS, ktoré sa týkajú tohto sporu a to č. 6 Obo 220/98 a 6 Obo 315/99...

Ani správanie sťažovateľov v tomto konaní nemožno hodnotiť ako správanie sťažujúce postup súdu. Tým, že sme do spisu zakladali rozhodnutia - stanoviská NS SR, (ktoré sú pre konajúci súd záväzné) bolo len vecou súdu aby ich preštudoval, podľa nich sa riadil a v zmysle ust. zákona včas a spravodlivo bez prietahov rozhodol. ...“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd ich sťažnosť prijal na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd v Senici v konaní vedenom pod č. 4 C 102/2003 porušil právo sťažovateľa v 1. rade JUDr. Ing. D. Ď. ... a sťažovateľky v 2. rade: M. T. ..., aby sa ich vec

verejne prerokovala bez zbytočných prietahov zaručených v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru...

Okresnému súdu v Senici v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 102/2003 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prietahov, ako nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom.

JUDr. Ing. D. Ď. a M. T. ... priznáva primerané finančné zadosťučinenie každému vo výške 7 500,- Eur, ktoré je Okresný súd v Senici povinný zaplatiť navrhovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezů Ústavného súdu SR na účet právneho zástupcu...

Okresný súd v Senici je povinný zaplatiť sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia... a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezů...“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, listom sp. zn. Spr. 162/10 z 25. mája 2010 a právny zástupca sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 9. júna 2010.

2.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem podrobného prehľadu úkonov súdu uviedla tieto relevantné skutočnosti:

„Tunajší súd vybavil v predmetnej veci sťažnosť na prietahy v konaní, ktorého obsah je totožný s ústavnou sťažnosťou zo dňa 10. 11. 2009 a opakovanou sťažnosťou zo dňa 4. 12. 2009. ...

Tvrdenie sťažovateľov, že návrh bol podaný na tunajší súd dňa 10. 10. 1997 je pravdivé s tým, že návrh bol vedený ako obchodná vec a dňom 2. 7. 2003 bol spis prevedený do civilného oddelenia pod č. konania 4C 102/2003. Keďže v čase nápadu do civilného oddelenia išlo o vec staršiu ako 5 rokov, zákonná sudkyňa sa musela venovať štúdiu spisu dlhší čas. Vo veci vznikol síce prietah v období od 10. 11. 2008 do 4. 2. 2009, ale bol spôsobený objektívnymi príčinami, z dôvodu čerpania dovolenky zákonnej sudkyne a tiež z dôvodu, že jej napadol väčší počet vecí, ktoré musela spracovať. Prietah jej bol ústne vytknutý a vec bola sledovaná, aby nedošlo k ďalším prietahom v konaní.

Po tomto dátume vec vybavovala plynule, čo je zrejmé z chronológie úkonov v predmetnej veci.“

2.2 Právny zástupca sťažovateľov vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedníčky okresného súdu uviedol:

«S vyjadrením predsedníčky súdu zo dňa 25. 5. 2010 nemôžeme súhlasiť a nesúhlasíme. Spor bol nesprávne od 10. 10. 1997 vedný ako spor „obchodný“, nie je vinou navrhovateľov. Sme toho názoru, že aj keď spor bol nesprávne zaradený ako spor „Cb: to neznamená, že súd nemohol vo veci konať.

Práve naopak, súd mohol vo veci konať aj ako spor obchodný „Cb“ a to je nesporné pretože v konaní bol povinný sa riadiť ustanoveniami Občianskeho zákonníka... a neskôr sa musel riadiť vydaným záväzným Stanoviskom NS SR sp. zn. Obpj. 1/99 zo dňa 19. 3. 1999 a nie ustanoveniami Obchodného zákonníka... tak, ako súd nesprávne a nespravodlivo rozhodol, keď vec postúpil konkurznému súdu do Bratislavy.

Ako je zo spisu zrejme, ani preradenie veci pod „C“ register nezabránilo tomu, že prietahy boli spôsobené v tak rozsiahlom merítku. Konajúci súd aj keď konal ako „civilný“ nerešpektoval OZ, neriadil sa ani stanoviskom Obpj 1/99, preto spôsobený prietah je o to závažnejší.

Predsedníčka súdu tvrdí, že „Vo veci vznikol síce prietah v období od 10. 11. 2008 do 4. 2. 2009“, akoby sa dovtedy konalo bez prietahov.

Ani s týmto tvrdením nemôžeme súhlasiť a sme toho názoru, že ak by súd riadne a včas na základe návrhu už dňa 21. 11. 2002 pripustil do konania odporcu v 2. rade,, (ktorého pripustil až dňa 4. 2. 2009 uznesením sp. zn. 4C 102/03-729) rozsudok súdu prvého stupňa č. k. 4C 102/03-500 zo dňa 29. 3. 2006 by nemohol byť (pre jednoznačnú správnosť) zrušený odvolacím súdom, lebo dôvod pre ktorý bol zrušený by neexistoval. Čiže profesné pochybenie sudkyne nutne malo za následok prietah v konaní.

Uvedené má len dôsledok, že obdobie od 21. 11. 2002 do 29. 3. 2009 nie je iba prietahom, ale je postihnuté vadou nesprávneho a nezákonného procesného postupu konajúceho súdu, ktorým bolo zapríčinené, že spor ani do dnešného dňa nie je právoplatne ukončený.

Záverom iba toľko, že vo veci boli spôsobené bezdôvodné prietahy, ale d'aleko závažnejšie je to, že vyhlásený rozsudok dňa 24. 9. 2009 je rozsudkom nespravodlivým a nezákonným aj v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru.»

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Senica pod sp. zn. 4 C 102/03 (predtým sp. zn. Cb 178/97):

Dňa 10. októbra 1997 sťažovatelia podali návrh na začatie konania a súčasne aj návrh na nariadenie predbežného opatrenia, návrhy boli registrované pod spisovou značkou Cb 178/97.

Dňa 29. októbra 1997 okresný súd vec z dôvodu vecnej príslušnosti postúpil Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), keďže ide o spor vyvolaný konkurzným konaním a nejde o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Dňa 26. novembra 1997 okresný súd zaslal spis krajskému súdu, veci bola pridelená spisová značka 76 Cb 2/98.

Dňa 23. januára 1998 krajský súd vyzval odporcov v konaní na vyjadrenie k podanému návrhu na začatie konania.

Dňa 27. apríla 1998 krajský súd vydal uznesenie o spojení viacerých konaní.

Dňa 5. júna 1998 krajský súd konanie zastavil z dôvodu právoplatne rozhodnutej veci s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obo 170/96 zo 14. mája 1997.

Dňa 24. júna 1998 bolo doručené odvolanie sťažovateľov proti uzneseniu o zastavení konania.

Dňa 30. júna 1998 bolo doručené vyjadrenie odporcu k odvolaniu sťažovateľov.

Dňa 20. novembra 1998 najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Obo 220/98 zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 76 Cb 2/98-54 z 5. júna 1998 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 5. februára 1999 krajský súd nariadil termín pojednávania na 24. február 1999.

Dňa 1. marca 1999 bol vyhlásený rozsudok.

Dňa 3. júna 1999 bolo doručené odvolanie sťažovateľov proti rozsudku.

Dňa 23. júla 1999 krajský súd vyzval sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie.

Dňa 4. augusta 1999 bolo doručené vyjadrenie sťažovateľov týkajúce sa vecnej príslušnosti.

Dňa 25. októbra 1999 bola vec s opravným prostriedkom predložená najvyššiemu súdu.

Dňa 10. marca 2000 najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Obo 318/99 zrušil rozsudok krajského súdu z 1. marca 1999

Dňa 28. marca 2000 boli vykonané úkony pre účely doručenia uznesenia najvyššieho súdu.

Dňa 7. februára 2001 bolo doručené vyjadrenie sťažovateľov k vecnej príslušnosti súdov.

Dňa 17. júla 2001 krajský súd vyjadril nesúhlas s postúpením veci z dôvodu, že vec patrí ako vecne príslušnému Okresnému súdu Senica, zároveň vec bola predložená na rozhodnutie najvyššiemu súdu.

Dňa 14. septembra 2001 najvyšší súd uznesením sp. zn. Ndob 516/01 rozhodol, že na konanie v prvom stupni je príslušný Okresný súd Senica.

Dňa 14. novembra 2001 bolo uznesenie najvyššieho súdu týkajúce sa príslušnosti doručované účastníkom konania.

Dňa 27. decembra 2001 bola vec vrátená na konanie pred okresným súdom z dôvodu rozhodnutia najvyššieho súdu o určení príslušnosti.

Dňa 11. januára 2002 okresný súd požiadal o výpis z listu vlastníctva Okresný úrad S., katastrálny odbor.

Dňa 1. februára 2002 okresný súd urgoval zaslanie výpisu z listu vlastníctva.

Dňa 16. apríla 2002 okresný súd opätovne urgoval zaslanie výpisu z listu vlastníctva.

Dňa 18. júna 2002 okresný súd požiadal Okresnú prokuratúru S. o zaslanie správy o stave konania o chybnom zápise vlastníckeho práva a opätovne požiadal Okresný úrad S., katastrálny odbor o zaslanie výpisu z listu vlastníctva.

Dňa 10. júla 2002 okresný súd opätovne urgoval zaslanie výpisu z listu vlastníctva.

Dňa 11. septembra 2002 bol nariadený termín pojednávania na 7. november 2002.

Dňa 24. septembra 2002 bol zrušený termín pojednávania nariadený na 7. november 2002.

Dňa 7. októbra 2002 bola doručená okresnému súdu žiadosť sťažovateľov o určenie dôvodu zrušenia pojednávania nariadeného na 7. november 2002.

Dňa 8. októbra 2002 bola zaslaná odpoveď na žiadosť sťažovateľov – odročenie vzhľadom na prebiehajúce konanie o opravu zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností.

Dňa 21. novembra 2002 bol doručený návrh sťažovateľov na zmenu žaloby a návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 27. novembra 2002 bola zaslaná výzva okresného súdu adresovaná sťažovateľom na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 20. decembra 2002 okresný súd uznesením č. k. Cb 214/01-182 vydal predbežné opatrenie.

Dňa 14. a 15. januára 2003 bolo okresnému súdu doručené odvolanie odporcov proti nariadenému predbežnému opatreniu.

Dňa 7. februára 2003 bolo doručované odvolanie sťažovateľom na vyjadrenie.

Dňa 25. februára 2003 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľov k podaným odvolaniam proti nariadenému predbežnému opatreniu.

Dňa 2. apríla 2003 bol spis predložený Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie o odvolaní proti nariadenému predbežnému opatreniu.

Dňa 30. mája 2003 Krajský súd v Trnave uznesením č. k. 9 Co 89/03-230 rozhodol o odvolaní proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia.

Dňa 20. júna 2003 bol spis vrátený z Krajského súdu v Trnave na okresný súd.

Dňa 2. júla 2003 bol spis na základe rozhodnutia predsedu okresného súdu zapísaný do oddelenia C pod sp. zn. 4 C 102/2003.

Dňa 10. novembra 2004 bola zaslaná žiadosť o pripojenie spisu krajského súdu sp. zn. 81 Cb 80/97 (úprava kanceláriou realizovaná 31. januára 2005).

Dňa 10. februára 2005 bolo zaslané rozhodnutie vo veci krajského súdu sp. zn. 81 Cb 80/1997.

Dňa 25. februára 2005 bol nariadený termín pojednávania na 30. marec 2005.

Dňa 30. marca 2005 bolo odročené pojednávanie na 27. apríl 2005 z dôvodu neprítomnosti sťažovateľov za prítomnosti ich právneho zástupcu.

Dňa 14. apríla 2005 bola zaslaná výzva Správe katastra S. na zaslanie listov vlastníctva.

Dňa 27. apríla 2005 bolo odročené pojednávanie na 8. jún 2005 z dôvodu navrhovaného doplnenia dokazovania účastníkmi konania.

Dňa 8. júna 2005 bolo odročené pojednávanie na neurčito z dôvodu trvania pracovnej neschopnosti jedného zo sťažovateľov (JUDr. Ing. Ď.), zároveň vydané uznesenie o čiastočnom späťvzátí návrhu.

Dňa 14. júna 2005 bola zaslaná výzva okresného súdu adresovaná právnemu zástupcovi sťažovateľov o predpokladanom trvaní pracovnej neschopnosti.

Dňa 6. októbra 2005 bola doručená žiadosť sťažovateľov o konanie vo veci.

Dňa 16. februára 2006 bol nariadený termín pojednávania na 29. marec 2006.

Dňa 29. marca 2006 bol vyhlásený rozsudok vo veci.

Dňa 11. mája 2006 bolo okresnému doručené odvolanie odporcov.

Dňa 26. mája 2006 bol spis predložený Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 11. júla 2006 Krajský súd v Trnave vyzval sťažovateľov na oznámenie ceny predmetu konania pre účely vyrubenia súdneho poplatku; boli vykonávané úkony pre účely vyrubenia súdneho poplatku za odvolanie.

Dňa 9. februára 2007 bola zaslaná výzva Krajského súdu v Trnave adresovaná sťažovateľom na vyjadrenie sa k odvolaniu.

Dňa 3. apríla 2007 bola zaslaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 5. júna 2007 bol spis vrátený okresnému súdu z Krajského súdu v Trnave bez rozhodnutia.

Dňa 12. júla 2007 bol spis opätovne zaslaný Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 26. augusta 2008 Krajský súd v Trnave uznesením zrušil rozsudok okresného súdu z 29. marca 2006 a vec vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 24. septembra 2008 zákonná sudkyňa žiadala o predĺženie lehoty na vypracovanie písomného rozhodnutia do 10. októbra 2008 z dôvodu čerpania dovolenky.

Dňa 13. októbra 2008 bol spis vrátený okresnému súdu z Krajského súdu v Trnave.

Dňa 23. októbra 2008 bolo zaslané rozhodnutie Krajského súdu v Trnave účastníkom konania a zároveň vyzvaný právny zástupca sťažovateľov na doplnenie návrhu v zmysle pokynov Krajského súdu v Trnave.

Dňa 10. novembra 2008 bol doplnený návrh a doručený súdu sťažovateľmi.

Dňa 4. februára 2009 bolo vydané uznesenie o pripustení ďalšieho účastníka do konania a výzva na spresnenie návrhu.

Dňa 17. marca 2009 sťažovatelia spresnili návrh.

Dňa 6. apríla 2009 bola zmena návrhu zaslaná účastníkom na vyjadrenie do 15 dní.

Dňa 17. júna 2009 bolo nariadené pojednávanie na 24. september 2009.

Dňa 24. septembra 2009 bol vyhlásený rozsudok vo veci.

Dňa 11. novembra 2009 bolo doručené odvolanie sťažovateľov a odporcu proti rozsudku.

Dňa 13. novembra 2009 bol doručený návrh sťažovateľov na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Dňa 16. novembra 2009 bolo zaslané odvolanie na vyjadrenie, bol vyzvaný sťažovateľ na doloženie dokladov k žiadosti o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Dňa 16. decembra 2009 bolo vydané uznesenie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov.

Dňa 22. januára 2010 bol spis zaslaný Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku i uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 102/03 dochádza k porušovaniu práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od zložitosti veci. Napokon ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázala na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmvanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľov pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom. Sťažovatelia síce doplňovali a upresňovali svoj žalobný návrh týkajúci sa účastníkov konania, ako aj vo vzťahu k predmetu návrhu, pretože sa v priebehu konania zmenili pomery, avšak využitie možností daných sťažovateľom procesnými predpismi (napr. podľa Občianskeho súdneho poriadku) na uplatňovanie a presadzovanie ich práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, dôsledkom ktorého sú zbytočné priet'ahy (napr. I. ÚS 31/01).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že takmer 12-ročné trvanie preskúmvaného konania (od podania návrhu 10. októbra 1997 do rozhodnutia okresného súdu, t. j. do 24. septembra 2009) je už samo osebe najmä vzhľadom na povahu veci bezpochyby neprimerané, aj keď je faktom, že o veci v prvej fáze rozhodoval štyri roky vecne nepríslušný Krajský súd v Bratislave, a tiež, že vec bola najmenej dva roky na odvolacom súde (Krajský súd v Trnave), za ktorých postup okresný súd nezodpovedá.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že okresný súd konal v danej veci od podania návrhu neefektívne (postúpil vec inému súdu na prerokovanie a rozhodovanie, hoci napokon vyšlo najavo, že bol vo veci príslušný), a bol v danej veci bez akýchkoľvek dôvodov aj nečinný, a to konkrétne napr. v období od 2. júla 2003 do 10. novembra 2004 (šestnásť mesiacov) a od 10. novembra 2008 do 4. februára 2009 (tri mesiace). Uvedená neefektívna činnosť, resp. nečinnosť okresného v trvaní devätnásť mesiacov nie je ospravedliteľná, pretože súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie nečinnosti bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu – už aj v kontexte dvanásť rokov trvajúceho napadnutého konania – netolerovateľné. Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť ústavný súd konštatuje, že v napadnutom konaní došlo k prietahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu súdu. Ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, posudzoval postup okresného súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Vzhľadom na to, že 24. septembra 2009 bolo napadnuté konanie na okresnom súde dosiaľ nie právoplatne skončené vyhlásením rozsudku vo veci, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia požadovali priznať primerané finančné zadosťučinenie každému vo výške 7 500 €, ktoré odôvodňovali ich vekom, ako aj *„neistotou v spravodlivý súdny proces, čo má podstatný vplyv aj na zdravotný stav sťažovateľov“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä vzhľadom na celkovo neobyčajne dlhé (12 rokov) trvanie napadnutého konania a na povahu veci považuje za primerané každému zo sťažovateľov v sume po 3 500 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri účelne vykonané úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 28. januára 2010,

spísanie sťažnosti z 28. januára 2010, písomné vyjadrenie z 9. júna 2010). Za tri úkony vykonané v roku 2010 patrí odmena v sume trikrát po 120,23 €, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 360,69 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 288,55 € v prípade jedného sťažovateľa. Spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (3 x 7,21 €) v prípade dvoch sťažovateľov tvorí náhrada trov právnej služby advokátom celkovú sumu 598,73 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na to, že sťažovatelia si prostredníctvom svojho právneho zástupcu uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia v sume 470,18 €, ústavný súd im priznal náhradu trov právneho zastúpenia v uplatnenej sume, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júna 2010